

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра адвокатури

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ АДВОКАТУРИ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – вибіркова

Рік набору – 2020

Харків 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія адвокатури» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2020. 25 с.

Розробники:

Вільчик Тетяна Борисівна, докт.юрид.наук,проф.,
Ковальова Яна Олександрівна, канд.юрид.наук,ас.

Затверджено на засіданні кафедри адвокатури
(протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.)

Завідувачка кафедри – Т.Б. Вільчик, докторка юридичних наук,
професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	12
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	14
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	16
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	17
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	19
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	19

1. *Опис навчальної дисципліни*

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія адвокатури» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 6	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	За вибором студента	За вибором студента
Модулів – 2		Рік підготовки: 2020-24	Рік підготовки: 2020-24
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	семестр	семестр
Загальна кількість годин - 180		3	3
		Лекції	Лекції
		32 год.	16 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		36 год.	8 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		112 год.	156 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/2, самостійної роботи студента - 6/8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета викладання навчальної дисципліни – системне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями щодо історичних передумов виникнення та розвитку світової адвокатури, основних етапів становлення та розвитку адвокатури в Україні та у світі, вивчення правових основ організації та діяльності адвокатури у різні історичні періоди.

Активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи.

Завданнями навчальної дисципліни «Історія адвокатури» є надання здобувачам вищої освіти систематизованих знань щодо:

- формування системи теоретичних знань про виникнення та розвиток адвокатури в Україні та у світі;
- набуття навичок аналізування текстів історичних пам'яток та документів;
- розуміння організаційних та процесуальних особливостей функціонування адвокатури в різних країнах на різних історичних етапах її розвитку;
- розуміння значення етичних стандартів адвокатської професії та їх розвитку в історичній ретроспективі;
- розуміння ролі органів адвокатського самоврядування у забезпеченні організації адвокатської діяльності в історичній ретроспективі.

Пререквізити: «Теорія права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Історія держави і права України».

Кореквізити: «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Кримінальне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Трудове право», «Міжнародне право».

Постреквізити: «Кримінальне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Трудове право», «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Основи адвокатури».

2. **Очікувані результати навчання**

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Демонструвати знання місця та значення історії адвокатури в системі суспільних, зокрема юридичних наук, її зв'язок з історією та теорією держави і права й іншими галузями правознавства.
РН 2.	Розкривати сутність адвокатури в суспільстві.
РН-3.	Демонструвати знання адвокатської діяльності як феномену світової культурної спадщини.
РН-4	Розкривати сутність еволюції як основи виникнення права на правову допомогу

	та адвокатури.
РН-5	Демонструвати знання особливостей виникнення та розвитку адвокатури Стародавньої Греції.
РН-6	Демонструвати знання особливостей виникнення та розвитку адвокатури Стародавнього Риму.
РН-7	Демонструвати знання особливостей виникнення та розвитку адвокатури Середньовічної Англії.
РН-8	Демонструвати знання особливостей виникнення та розвитку адвокатури Середньовічної Німеччини.
РН-9	Демонструвати знання особливостей еволюції інституту адвокатури країн Західної Європи та США Нового часу (1640-1870pp).
РН-10	Розкривати сутність особливостей відродження української адвокатури з 1991 р. та до нашого часу.
РН-11	Аналізувати стан законодавчих актів, що регулюють адвокатську діяльність в Україні з 1991 р. до сьогодення в історичній ретроспективі.
РН-12	Демонструвати знання видатних адвокатів та їх промов.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця узагальненій системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК1.3. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.1. Знання системи права та законодавства, а також механізмів правового регулювання в різних галузях права.

Програмних результатів навчання:

ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН1.1.Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія виникнення та розвитку світової адвокатури.

Предмет, мета і завдання курсу «Історія адвокатури». Зародження інституту адвокатури в світі. Мета, завдання та предмет навчальної дисципліни «Історія адвокатури». Місце та значення історії адвокатури в системі суспільних, зокрема юридичних наук, її зв'язок з історією та теорією держави і права й іншими галузями правознавства. Поняття та роль адвокатури в суспільстві. Адвокатська діяльність як феномен світової культурної спадщини. Періодизація історії адвокатури. Джерельна база для вивчення навчального курсу «Історія адвокатури». Еволюція суспільних відносин як основа виникнення права на правову допомогу та адвокатури. Виникнення поняття „адвокатура”. Адвокатська діяльність в Стародавній Греції та еллінському культуральному просторі.

Адвокатура Стародавнього Риму. Адвокатська допомога Царського періоду (743 – 509 рр. до н.е.) та часів Республіки (509 – 27 рр. до н.е.). Визначні юристи цього часу. Адвокатура часів Імперії (27 р. до н.е. – 476 р. н.е.). Юстиніанове законодавство про адвокатуру. Юристи періоду Імперії. Вимоги до особи адвоката. Встановлення гонорару. Відповідальність за недобросовісне виконання професійних обов'язків.

Європейська адвокатура періоду Середньовіччя (476 – 1453 рр.), Відродження (1453 – 1640 рр.). Змагальний та інквізиційний процеси. Роль адвоката різних типах процесу. Національні особливості діяльності адвокатів у країнах Центральної та Західної Європи. Рецепція римського права та відродження системи юридичної освіти в країнах Західної Європи. Глосатори і постглосатори. Підготовка юристів-практиків європейського правового простору в Італії. Адвокатура Середньовічної Франції. Прецедентне право. Адвокатська практика у Середньовічній Англії. Адвокатура Середньовічної Німеччини.

Адвокатура країн Західної Європи та США Нового часу (1640-1870 рр.).

Професійні юристи (адвокати) як творці основних засад буржуазної держави і права. Адвокатура Нового часу в Англії. Адвокатура Франції. Роль адвокатського корпусу у Великій французькій буржуазній революції та наступних демократичних перетвореннях. Адвокатура Священної Римської Імперії Германської Нації (до 1806 р.) та німецьких держав доби Нового часу. Адвокатура США. Представники адвокатського корпусу – творці Конституції США.

Еволюція інституту адвокатури в США (Новітній час 1871 р. – поч. XXI ст.). Утвердження принципів буржуазної законності. Зміни в судовому процесі та правовому регулюванні діяльності адвокатського корпусу. Адвокатура Новітнього часу у США: нормативна регламентація, доступ до професії, самоврядування, притягнення до юридичної відповідальності, оплата адвокатських послуг.

Еволюція інституту адвокатури Великобританії та Франції (Новітній час 1871 р. – поч. XXI ст.). Адвокатура Великобританії, адвокатура Франції: нормативна регламентація, доступ до професії, самоврядування, притягнення до юридичної відповідальності, оплата адвокатських послуг.

Еволюція інституту адвокатури Німеччини (Новітній час 1871 р. – поч. XXI ст.). Адвокатура об'єднаної Німеччини: нормативна регламентація, доступ до професії, самоврядування, притягнення до юридичної відповідальності, оплата адвокатських послуг. Нюрнберзький процес та міжнародні суди над військовими злочинцями – аспект протистояння звинувачення та захисту у світі.

Модуль 2. Історія виникнення, становлення та розвитку адвокатури України.

Виникнення та становлення української адвокатури в Княжій період та період Гетьманщини. Зародження вітчизняної адвокатури в Княжій період. Становище перших «адвокатів» у Київській Русі. Формування інституту захисту в Київській Русі за історичними пам'ятками. «Руська Правда»; «Повчання

Володимира Мономаха дітям»; Псковська і Новгородська судні грамоти. Судова система Запорізької Січі та Гетьманщини.

Виникнення та становлення української адвокатури у польсько-литовський період. Роль магдебурзького права у формуванні професійної адвокатури. Участь адвокатів у резонансних процесах на прикладі шляхти і магнатів. Введення терміну «адвокат» на українських землях. Судові урядники – «адвокати» в справах про земельні спори у Великому князівстві Литовському у період дії Першого Литовського статуту. Роль адвокатів за першими Литовськими статутами 1529 р. Роль адвокатів за другими Литовськими статутами 1566 р. Роль адвокатів за третіми Литовськими статутами 1588 р.

Розвиток адвокатури України XVII-XVIII ст. Судова система Запорізької Січі. Вплив державного механізму часів Гетьманщини на судову систему. Судовий процес у XVII-XVIII ст. на українських землях. Кодифікація українського права. «Права, за якими судиться малоросійський народ» як джерело права. Повноваження та обов'язки адвоката в зазначений період. Монастирські і архиєрейські стряпчі та їх функції.

Адвокатура на українських землях у складі Російської Імперії. Значення судової реформи на початку 60-х років XIX ст. і процес становлення адвокатури як самостійного правового інституту. Обмеження царатом досягнень реформи у 70-их роках XIX ст. Організація діяльності «присяжного повіреного» і «приватного повіреного», повноваження Ради присяжних повірених. «Золотий вік» адвокатури Російської імперії.

Адвокатура на українських землях у складі Австро-Угорської імперії. Особливості розвитку інституту адвокатури на землях Східної Галичини і Буковини. Провідні юридичні освітні заклади. Діяльність перших адвокатських професійних об'єднань. Роль правників-українців в українському національному відродженні та політичному житті Австро-Угорської імперії.

Роль української адвокатури в час національно-визвольної боротьби в період 1917-1923 рр. та у відродженні української державності. Становище українських адвокатів і правників в добу Центральної Ради; реформи гетьмана Павла

Скоропадського у сфері судочинства; відомі адвокати – міністри в уряді Директорії; участь адвокатів у формуванні урядів та у проведенні урядових реформ; роль адвокатів у заснуванні Західно-Української Народної Республіки та у проголошенні Акту Злуки 22 січня 1919 року; діяльність відомих адвокатів-керівників Західно-Української Народної Республіки, їх внесок у становленні української державності, наукову спадщину; аналіз законодавчих актів даного періоду, Конституції ЗУНР та інших законопроектів тощо. Українська адвокатура в Другій Речі Посполитій, міжвоєнних Румунії та Чехословаччині. Адвокатура Карпатської України.

Українська адвокатура в СРСР. Ліквідація присяжної й приватної адвокатури; нормативні акти, які регулювали становлення та діяльність адвокатури СРСР у 1918, 1919, 1922, 1924, 1927 роках; завдання, структура адвокатури, порядок прийому й виключення з колегії адвокатів та дисциплінарну відповідальність за Положенням про адвокатуру 1939 року. Особливості діяльності адвокатури в період окупації України фашистською Німеччиною; діяльність адвокатів-жертв сталінських репресій; організація та діяльність адвокатури України в післявоєнний період; адвокатська діяльність в умовах тоталітаризму у 50-х – 80-х роках ХХ століття та участь адвокатів у захисті представників дисидентського руху.

Відродження української адвокатури з 1991 р. та до нашого часу. Аналіз законодавчих актів, що регулюють адвокатську діяльність в Україні з 1991 р. до сьогодні в історичній ретроспективі. Процес підготовки кадрів в освітніх профільних закладах; динаміка сфери юридичних послуг та діяльності й менеджменту провідних адвокатських фірм. Історія створення, мета і основні завдання на шляху консолідації адвокатського та правничого середовища фахових громадських організацій (Української Спілки адвокатів України, Асоціації правників України, Національної Асоціації адвокатів України та ін.). Історичний процес спроб утворення та становлення органів адвокатського самоврядування в Україні, починаючи від початку ХХ ст. Висвітлення в історичній ретроспективі питання доступу до адвокатської професії, правил адвокатської етики та

притягнення до дисциплінарної відповідальності. Впровадження європейських стандартів – основа стратегії розвитку адвокатури України.

Видатні адвокати та представники наукових шкіл. Античне ораторське мистецтво: Давня Греція, Стародавній Рим: особливості виникнення та розвитку. Риторика в епоху Середньовіччя, Відродження та Нового часу. Європейські адвокати. Розвиток ораторського мистецтва на території України в XVI-XVII ст. Риторика Києво-Могилянської академії. Видатні адвокати Російської імперії: дореволюційний період розвитку, його представники (Є.В. Васковський, М.М. Вінавер, Л.Є. Владиміров, О.Н. Стоянов, А.Л. Пестржецкий, І.Я. Фойницький, А. Ф. Коні, Ф.Н. Плевако та ін.), їх видатні промови та основні наукові праці. Представники радянського періоду (І.Д. Брауде, Кісельов А.С., М. М. Полянський, М. С. Строгович, В. М. Савицький, А. Л. Ривлін, Ю. М. Грошевий), їх видатні промови та основні наукові праці. Розвиток теорії та практики адвокатської діяльності у незалежній Україні. Жіноча постать в адвокатурі.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Історія виникнення та розвитку світової адвокатури.				
1	13-17.09.21/13-17.09.21	Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу «Історія адвокатури». Зародження інституту адвокатури.	10	2	2	6
2	20-24.09.21/20-24.09.21	Тема 2. Адвокатура	10	2	2	6

		Стародавнього Риму.				
3	27.09-1.10.21/27.09-1.10.21	Тема 3. Європейська адвокатура періоду Середньовіччя (476 – 1453 рр.), Відродження (1453 – 1640 рр.)	10	2	2	6
4	4-8.10.21/4-8.10.21	Тема 4. Адвокатура країн Західної Європи та США Нового часу (1640-1870 рр.).	10	2	2	6
5	11-15.10.21/11-15.10.21	Тема 5. Еволюція інституту адвокатури в США (Новітній час 1871 р. – поч. ХХІ ст.).	10	2	2	6
6	18-22.10.21/18-22.10.21	Тема 6. Еволюція інституту адвокатури Великобританії та Франції (Новітній час 1871 р. – поч. ХХІ ст.).	10	2	2	6
7	25-29.10.21/25-29.10.21	Тема 7. Еволюція інституту адвокатури Німеччини (Новітній час 1871 р. – поч. ХХІ ст.).	10	2	2	6
		Разом	70	14	14	42
		Модуль 2. Історія виникнення та розвитку адвокатури України.				
8	1-5.11.21/1-5.11.21	Тема 1. Виникнення та становлення української адвокатури в Княжий період та період Гетьманщини.	12	2	2	8
9	8-12.11.21/ 8-12.11.21	Тема 2. Виникнення та становлення	12	2	2	8

		української адвокатури у польсько-литовський період.				
10	15-19.11.21/15-19.11.21	Тема 3. Розвиток адвокатури України XVII-XVIII ст.	12	2	2	8
11	22-26.11.21/22-26.11.21	Адвокатура на українських землях у складі Російської Імперії.	12	2	2	8
12	29.11-3.12.21/29.11-3.12.21	Тема 5. Адвокатура на українських землях у складі Австро-Угорської імперії.	12	2	2	8
13	6-10.12.21/6-10.12.21	Тема 6. Роль української адвокатури в час національно-визвольної боротьби в період 1917-1923 рр. та у відродженні української державності.	12	2	2	8
14	13-17.12.21/13-17.12.21	Тема 7. Українська адвокатура в СРСР.	12	2	2	6
15	20-24.12.21 /20-24.12.21; 27-31.12	Тема 8. Відродження української адвокатури з 1991 р. та до нашого часу.	14	2	4	8
16	27-31.12.21/20-24.12.21;27-31.12.21	Тема 9. Видатні адвокати та представники наукових шкіл.	14	2	4	8
		Разом	110	18	22	70
		Усього годин / кредитів ECTS	180/6,0	32	36	112

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах		
			Усього	У тому числі	
				Лекції	Практичні

	розкладу)				заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	робота
		Модуль 1. Історія виникнення та розвитку світової адвокатури.				
1		Тема 1. Предмет, мета і завдання курсу «Історія адвокатури». Зародження інституту адвокатури.	22	2	2	18
2		Тема 2. Адвокатура Стародавнього Риму.	24	2	2	20
3		Тема 3. Адвокатура країн Західної Європи та США Нового часу (1640-1870 рр.).	22	2		20
4		Тема 4. Еволюція інституту адвокатури США та країн Західної Європи (Новітній час 1871 р. – поч. XXI ст.).	22	2		20
		<i>Разом</i>	<i>90</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>78</i>
		Модуль 2. Історія виникнення та розвитку адвокатури України.				
5		Тема 1. Адвокатура на українських землях у складі Російської Імперії.	22	2	2	18
6		Тема 2. Роль української адвокатури в час національно-визвольної боротьби в період 1917-1923 рр. та у відродженні української державності.	22	2		20

7		Тема 3. Відродження української адвокатури з 1991 р. та до нашого часу.	24	2	2	20
8		Тема 4. Видатні адвокати та представники наукових шкіл.	22	2		20
		<i>Разом</i>	90	8	4	78
		Усього годин / кредитів ECTS	180/6,0	16	8	156

5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Історія адвокатури» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі тесту чи колоквіумів;

- виконання студентами впродовж семестру завдань для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Максимальна кількість балів, яку студент

може отримати за залік, становить 100. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	-	-	
max 28	max 10	max 44	max 10	-	-	max 10
						max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Колоквіум	Max 5	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість несуттєвих помилок
	2	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість суттєвих помилок
	1	Прогалини в знаннях, студент слабо володіє матеріалом роботи
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні й практичні висновки
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплені фактичними даними
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість і самостійність у дослідженні

	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, відсутні висновки або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи
	0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи
Залік	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури і знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших із них за допомогою викладача
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання. Шкала підсумкового педагогічного контролю.

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (Страсбург, 1988) // Бюлетень законодавства і юридичної практики України "Адвокатура в Україні". – К., 2000 – вид. "Юрінком". – № 4.
2. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – С. 18–24.
3. Декрет о суде от 14 февраля 1919 г. // Собрание Указов УССР, 1919. – № 11. – Ст. 141.
4. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI (ред. від 18.07.2020 р.)

5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
6. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. № 5076-VI (ред. від 03.07.2020 р.).
7. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
8. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР (ред.01.01.2020 р.).
9. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Конституція СРСР від 5 грудня 1936 року // СЗ СРСР: у 2 т., Т.1. – 1968.
11. Конституція УРСР від 30 січня 1937 року // 33 УРСР, 1937. – № 30. – Ст. 121
12. Міжнародний пакт про громадські і політичні права від 16.12. 1966 року // (Міжнародний пакт ратифіковано Указом президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.1973.
13. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН із запобігання злочинам у серпні 1990 р. // Адвокатура України: правове регулювання і судова практика: практ. посіб. для адвоката. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 768 с.
14. Положення про адвокатуру СРСР 1939 року // СП СРСР, 1939. – № 49.
15. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів від 09.06.2017 р. (зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України від 15.02.2019 р.). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MUS28627>
16. «Правила адвокатської етики», схвалені Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України, протокол від 1-2 жовтня 1999 р. №6 // Арбітражні вісті. – 1999. - № 44-45 (47). - ст. 5-7.
17. Про адвокатуру: Закон України від 19 грудня 1992 року N 2887-XII // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 9. – Ст. 62.
18. Про адвокатуру: проект закону, зареєстрований Верховною Радою України №7051 від 04.02.2005 р.
19. Про введення народного суду: Постанова Народного Секретаріату від 4 січня 1918 року // Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень Уряду Української РСР (1917 – 1941 рр.). – К., 1963. – Т.1.
20. Програма інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 14 вересня 2000 р. №1072 // Офіційний вісник України. – 2000. – №39. – Ст. 1648.
21. Положення про адвокатуру Української РСР від 2 жовтня 1922 р. // СУ УСРР. – 1922. – № 43. – Ст. 630.
22. Про затвердження Положення про адвокатуру Української РСР: Закон Української РСР від 31 жовтня 1980 р. Друга сесія Верховної Ради

- Української РСР 10 скликання. К., 1981. С. 140-142 .Затверджено Верховною Радою 1 жовтня 1980 року.
23. Про затвердження Порядку оплати праці адвокатів з надання громадянам правової допомоги в кримінальних справах за рахунок держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 1999 р. №821.
 24. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98 // Урядовий кур'єр. – 16 липня 2003. – №129.
 25. Про концепцію судово-правової реформи в Україні: Постанова ВР України // Відомості Верховної Ради України, 1992. – № 30. – Ст. 426.
 26. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Першого протоколу та протоколів №2,4,7 та 11до Конвенції: Закон України, №475/97-ВР від 17.07.1997 р. // Відомості Верховної Ради України, 1997. – №40. – Ст. 263.
 27. Положення про консультації для надання юридичної допомоги населенню, що організовуються колегіями захисників від 27 грудня 1922 р. // Бюлетень НКЮ УРСР. – 1924. – № 45.
 28. Положення про народний суд УРСР від 26 жовтня 1920 року // Бюлетень НКЮ УРСР, 1922. – № 15.
 29. Стандарти юридичної професії, прийняті Міжнародною асоціацією юристів у вересні 1990 року.
 30. Статут Великого княжества Литовского 1588 г.: Тексты. Справочник. Комментарии. – Минск, 1989. – 570 с.
 31. Судебные уставы 20 ноября 1864 года, с изложением рассуждений, на коих они основаны, изданные Государственной канцелярией. – СПб, 1867. – Ч. 3. – 567 с.
 32. Тимчасове положення про народні суди і революційні трибунали УРСР: Декрет Ради Народних Комісарів України про суд від 14 лютого 1919 року // СУ УССР. – 1919. – № 11. – Ст. 141.
 33. Типовые правила профессиональной этики американских адвокатов // Адвокат. – 1998. – № 4-5.
 34. Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень Уряду Української РСР (1917 – 1941 рр.). – К., 1963. – Т.1. – 103 с.

Література

1. Адвокатура України: забуте і невідоме. Випуск 1./ за ред. Б. Василик. – К.:КВІЦ-2014. 380 с.
2. Адвокатура України: забуте і невідоме. Нариси з історії адвокатури України. Випуск 2.-К.: Вид-во «КВІЦ», 2016.- 556 с.

3. Адвокатура України: забудьте і невідоме/ за ред.І. Б. Василик. – Вип.2.:КВЦ, 2016.-556 с.
4. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг.ред.д.ю.н., проф., заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянкової Н.М.- 2-е вид. доповн. і перероб.- К.: Алерта, 2016. – 864 с.
5. Бондаренко Н. О. Ідейні підґрунтя конституції США 1787 року як основа стабільності суспільно-політичного ладу Американської держави. Право і Безпека. 2017. № 2. С. 18–22. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2017_2_5.
6. Васьковський Е.В. Организация адвокатуры. Ч. 1. Очерк всеобщей истории адвокатуры. – СПб.: Издательство юридического книжного магазина Н.С. Мартынова, 1893. – 621. <http://e-heritage.ru/ras/view/publication/general.html?id=46886075>
7. Vilchuk T. Duties of a lawyer to a court and to a client: foreign scientific doctrine and proposals for the legislation of Ukraine. Russian Law Journal. 2018;6(4):62-99. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2018-6-4-62-99>.
8. Вільчик Т, Святоцька В. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. Право України. 2019. № 12: с. 54-59.
9. Vilchuk, T., Sokolova, A., & Demchyna, T. (2021). Regulation of advocacy profession: global trends. Cuestiones Políticas, 39(69), 689-706. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3969.43>
10. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія. Харків: Право, 2015. 400 с.
11. Довбищенко М. Адвокат і клієнт на Волині в ХУІІ ст.:оплата праці та проблема професійної етики/ М. Довбищенко //Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Культурологія.- Вип. 17. - С.119-128.
12. Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, В.М. Ермолаєв, В.О. Рум`янцев та ін.; за ред. В. Д. Гончаренко. – Харків : Право, 2019. – 552 с
13. Історія світової та вітчизняної адвокатури: навч. посібник /В. С. Макарчук. – 2-ге вид., випр. і допов. - Львів :Видавництво Львівської політехніки, 2018. - 308 с.
14. Кирилук Н.. Принцип суверенної рівності держав в період Стародавнього Світу та період Середніх віків. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 10. С. 224–227.

15. Кириченко В. Ідеї, що правлять світом – Велика хартія вольностей. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2020. № 3(13). С. 5–12.
16. Кони А.Ф. Нравственные начала в уголовном процессе. Собрание сочинений в 8-ми томах. М.: Юрид. лит., 1967.
17. Логвиненко Є. Смертна кара у Стародавньому Єгипті. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 225–229.
18. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: навч. посібник. Вид. 8-ме, допов. Київ : Атіка; Харків : Право, 2015. 624 с.
19. Молло М. Правила адвокатской профессии во Франции (1842 г.). Перевод с французского / М. Молло М.: Издание Н.П. Шубинского, 1894. 98 с.
20. Організація адвокатури та адвокатська діяльність: навч. посіб. для підгот. до комплекс. Іспиту / [Т.Б. Вільчик, І.В. Назаров, О.М. Овчаренко та ін.]. – Харків: Право, 2021 р. – 448 с.
21. Основи адвокатської діяльності (питання-відповіді до комплексного іспиту): навч. посіб./А.В. Іванцова, Я.О. Ковальова. Харків: «Юрайт», 2018. 150 с.
22. Основи ораторського мистецтва юриста. Навчально-методичний посібник-практикум (галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право) / уклад.: В.Д. Гапотій, О.О. Куліда. Мелітополь.: ФОП Однорог Т.В., 2018. 110 с.
23. Пилипчук О. О. Зародження і розвиток права в давньому Римі (середина VIII – VI ст. до н.е.). Історія науки і техніки. 2018. Т. 8, Вип. 1. С. 179–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ictnt_2018_8_1_20.
24. Правда Русская: в 2 т. – М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1947. – 962 с.
25. Саксонское зеркало: Памятник, коммент., исслед.: перевод / АН СССР, Ин-т государства и права; отв. ред. В.М. Корецкий. – М.: Наука, 1985. – 271 с.
26. Салическая правда / рус. пер. Lex Salica Н.П. Грацианского и А.Г. Муравьева; с введением Н.П. Грацианского. – Казань: Маркелов и Шаронов, 1913. – [2], XXXVIII, 56 с.
27. Стеценко Н. С. Виникнення земельних законів у країнах Західної Європи у найдавніший період. Форум права. 2017. № 4. С. 238–246. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_39.
28. Хома Н. М. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посібник. Львів: Новий Світ – 2000, 2018. 480 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України.

URL:<http://rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

URL:<http://kmu.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Міністерства юстиції України.

URL:<http://minjust.gov.ua>

4. Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України.

URL: <http://www.unba.org.ua/>

5. Офіційний сайт Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

URL:<http://vkdka.org>

6. Офіційний сайт Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

URL:<http://kmdka.com>

7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

URL:<http://nbuv.gov.ua>

8. Національна парламентська бібліотека України, каталог книжкових та спеціальних видань.

URL:<http://catalogue.nplu.org>

9. Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини. База рішень Європейського суду з прав людини.

URL:<https://hudoc.echr.coe.int/eng#>

10. Переклади практики ЄСПЛ – <http://espch.kau.in.ua/perekladi-praktiki-espl/>

11. Українська Фундація правової допомоги – <http://ulaf.org.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри адвокатури. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/2316-osnovy-advokatury.html>